

İzmir, 9 Eylül Üniversitesi, Sanatta Yeterlik Tezi Semineri –

Konu: Tülin AYTA

Sorular: Nil KÜÇÜKERBAŞ

Cevaplar:Tülin AYTA,

Aralık 2015

1 – Özgeçmişinize baktığımızda pek çok farklı alanda eğitim aldığınızı görüyoruz. Ama sanatsal ifade aracı olarak kendinize seramik malzemeyi seçmişsiniz. Bunun sebebi nedir ?

Tülin AYTA – Hiç şüphe yok ki, çocukluk ve gençliğimi geçirdiğim ev ve aile ortamında, yaşamını bir gazeteci ve yazar olarak sürdüren, benden yaşça büyük erkek kardeşimin edebiyat ve sanat çevresi etkili olmuştur. Daha okuma yazmayı öğrenmeden de, karyolalarımızın başucunda daima bir kitap yığını bulunurdu. Annemizin çocukluk ve ilk gençliğinden bize intikal eden kimi kitaplar uzun yıllar elimden düşmedi. Müzik ise belki de evimizin nefesiydi.

Annemiz, hayallerini süsleyen eğitime ulaşamadan bir çocuk gelin olarak aile ocağından ayrıldıktan ve kendisi de anne olduktan sonra çocuklarının eğitimini fazlasıyla önemsendi. Bu nedenle, Batı Müziği kültürü almam için başladığım konservatuar yıllarım lise dönemine kadar sürdü. 1950’li yılların İstanbul’unda ulaşım olanaklarının kısıtlı ve dönemin lise eğitiminin oldukça ağır ve zorlu olması gibi nedenlerle müzik çalışmalarım özel derslerle sürse de giderek seyrekleşti.

Üniversite olarak, uzun yıllar İstanbul Üniversitesinde psikoloji eğitimini hedeflediysen de, yaşamın öngörülemeyen senaryosu mudur, bilmiyorum. Sonuçta seçimim İstanbul Devlet Güzel Sanatlar Akademisi oldu.

Resim, Heykel ve Dekoratif Sanatlar bölümlerinin tüm sınavlarına girdim. Resim ve Heykel bölümlerini derece ile kazanmama karşılık, sanırım 8.sırada olduğum 3.tercihimde eğitime başladım. İlk iki yıl Temel Sanat Eğitimi aldığım, aynı zamanda Resim Bölümü Başkanı değerli hocam Prof. Sabri Berkel, bana bana defalarca resim bölümüne geçiş yapmam önerisinde bulundu.

Bugün olsa, hocamın bu değerli ve de benim için çok anlamlı önerisini koşulsuz kabullenirdim. Ama “**gençlik bilse, ihtiyarlık yapabilse**” özdeyişinin anlamını çok sonraları kavradım. Bu suretle de giderek tanımaya başladığım seramik malzemelerini, öğrendiğim tekniklere göre biçimlendirerek zorlu, meşakkatli, sınırları keskin bir mesleğin bireysel anlatım yolunda kimi zaman sendeleyerek

ve de gerçekten hırpalanarak ilerlemeye çalıştım. Sözün özü, bu mesleği ben seçmedim. Gerçekte belki de o beni seçti. Bu meslek bana biçildi. Ben sadece ona uyum sağlama yolunda sessizce yürümeyi sürdürdüm.

2 – Farklı alanlarda aldığınız bu eğitimlerin, seramik alanında yaptığınız çalışmalara katkısı ne oldu ?

Tülin AYTA – Bu soruyu “seramik sanatı ve teknolojisinin farklı alanlarında yaptığım çalışmaların birbirine katkısı nedir” şeklinde anlamlandırıyorum.

Gerçek hayat bir bütündür. Bir çeşit satranç mücadelesidir. Yalnızca belirli bir noktayı hedef alırsak, hedefi oluşturan önemli ayrıntıları göremeyiz. Hedefin yakın ve uzak çevresini de dikkatlice kayıt etmeliyiz. Çok yönlü düşünmeden yapılan eylemler kısır kalır. Bu düşünceler mesleğimiz için de geçerlidir. Bilgiye ulaşılan yollardan geçmeden yalnızca duyguları anlatmayı denemek yetersiz ve başarısız olur. Vaktiyle, çalışkan bir öğrencimin, seramik kimyası dersinde sürüp giden başarısızlığının arkasındaki nedenin, geldiği bir meslek lisesi programında kimya dersi bulunmadığından kaynaklandığını öğrendim. Ben de, öğrencimin sanat eğitimi almak üzere seçtiği bir kurumda kimya dersi ile karşılaşması karşısındaki şaşkınlığına şaşırdım.

Örneğin, anadilini hakim kullanamayan birinin başarılı bir yazar, bir şair ya da gazeteci olması ne kadar uzak ihtimal ise; seramik kimyası, malzeme bilgisi, pişirim ve fırın teknolojileri, geometri, renk, çizim, hatta gerekli ve yeterli seviyede hukuk, ekonomi, maliyet vb gibi bilgilerden yoksun biçimde de ne başarılı bir tasarımcı, ne de sanayi kuruluşlarında tercih edilecek bir teknik eleman olunabileceğine ihtimal vermiyorum.

İşte bu nedenlerdir ki, gerek bireysel gerekse bir eğitici olarak akademik çalışmalarında daima çok yönlü, birbirini tamamlayıcı, üretim zayıatlarını en aza indirgenmesine dikkatli çalışmaların zorunluluğunu göz önünde bulundurdum.

Kısacası, genelde SERAMİK olarak adlandırılan, ancak birbirinden çok çok farklı alanlarda kullanılan ve gerçekten zor ve başarı riskleri yoğun bir mesleğe büyük resim olarak dışarıdan baktığımızda gerek sanatsal gerekse toplu-üretim koşullarında çok yönlü düşünmenin, sadece bir tasarımcı için bile olabildiğince yoğun bir teknik donanımın gerekliliğini düşünüyorum. Bu nedenle de, kendi öğrenciliğim dönemindeki eğitim koşullarının yetersizliği ve eksikliklerini gidermek ve gelişen teknolojileri takip edebilmek amacıyla kendimi hep bu çerçevede tamamlamayı amaç edindim.

3 - Sanatsal hayatınıza baktığımızda, seramiğin hemen hemen her alanında ciddi çalışmalar yaptığınızı görüyoruz (Sır ve boya teknolojileri, endüstriyel üretim, heykeller, duvar panoları vb). Bunlar arasında kendinizi en yakın bulduğunuz alan hangisi idi ?

Tülin AYTA - Gerçekten de geçmişe dönüp baktığımda ürettiğim çalışmalar ile ulaşmaya çalıştığım bilgiler arasında çeşitlilik var. Aslına bakılırsa, ürettiklerimden çok daha fazlasını yapmış olabilirdim. Ancak, günümüzden 40-50 yıl önceleri bireysel çalışmaları sürdürmek bugünkü kadar kolay değildi. Bu iş için donanımlı bir atölye, atölye olabilecek uygun bir mekân ve en önemlisi, İstanbul'da elektrik enerjisi kısıtlamaları ile karanlık günlerin ve gecelerin yaşandığı yıllarda, maliyeti pahalı ve aboneliği zor olan trifaze/sanayi cereyanına ihtiyaç vardı. Malzeme temini başka bir sorun. Kaliteli ve uygun sır, frit, renklendirici boya vb gibi malzemelerin satıldığı sadece tek bir firmanın satış bayii mevcut. Çünkü fabrikalar gerekli malzemeyi doğrudan kendileri ithal ediyorlar. Malzemelerin pazarlama ambalajları fabrika üretimlerine uygun. Aynı firmanın Hollanda fabrikasında sır ve boya çalışmaları yaptığım için bayide biraz ayrıcalıklıydım. Deneme boyutlarını ucuza veriyorlar. Yerli fırın yaptıracak işinin ehli kimseleri bulmak zor. Yabancı firmalardan fırın ithalâtı daha zor. Çünkü bireysel olarak ithalât izni verilmiyor. İlk fırınımı yurtdışından kendim alıp getiriyorum. Ama bir süre sonra içindeki fırınım da dahil olmak üzere bu atölyeyi bırakıyorum. Daha sonraki fırınım, günün gümrük mevzuatına göre mutfak fırını tanımıyla işlem görüyor!. Bu şartlarda çalıştığım süreç içinde, aralıklı olarak dört defa İstanbul'un farklı semtlerinde atölye kurdum, taşıldım. Her defasında sanayi elektriği temini, tesisat yapılması veya tesisatın kaldırılması ayrı güçlük, masraf ve zaman kayıpları. Bütün bunlar arasında ise asıl ve en önemli görevim öğrencilerim. Kalan zamanımı ise hayat, aile ve sanat; sanat yapabilmek için de maliyetleri kazanma amaçlı üretmek arasında bölüştürdüm. Sipariş olarak yapılan büyük ebatlı çalışmalar için misafir sanatçı olarak kabul edildiğim bir fabrika var. Uygun zamanlarda Eskişehir'e gidiyorum. Fabrikaya ödediğim ücret, onların imalâtının maliyet + kâr üzerinden hesaplanıyor. Diğer harcamalar eklendiğinde geriye fazla bir şey kalmıyor. Ama önemsemiyorum. Para her şey değil. Çünkü fabrika ortamlarında edinilen deneyimler ile yaptığım işler beni mutlu ediyor. Sonuçta koşulların beni yönlendirdiği işleri yaptım. Özgür iradem ise beni daha ziyade sır malzemeleri ve renklendiriciler üzerine

çalışarak yeni sınırlar, boyalar elde etmeye yönlendirdi. Artık lise yıllarımın kimya heyecanını sürdürme fırsatını bulmuştum. Böylece araştırmacı yönümü keşfederek onu geliştirmeyi denedim.

4 - Bir eğitim duayeni olarak öğrencilerinize öncelikli olarak aşılacak istediğiniz nelerdir ?

Tülin AYTA – Yeteneklerin, özünde doğuştan geldiğini kabul ediyorum. Ancak, bilgi ve eğitim ile işlenmeyen yeteneklerin hiçbir işe yaramadan zamanla körelip yok olduğu gerçeğini de biliyorum. Bu nedenle, uğraş alanı ne olursa olsun, insanın bilgiye giden yolda ilerlemek için sabırlı, gayretli, özverili, azimli, sebatkâr, öğrenmeye meraklı ve çalışmaktan yorulmayan, kaçınmayan bir birey olmasının gerekliliğine inanıyorum. Öyle ki, gerçek anlamda gerekli yeteneğe sahip olmayan bir kimse bile güçlü, yoğun ve doğru bir eğitim ile hiç de beklenmeyen başarılar elde edebilir. Kaldı ki, ülkemizde yüksek eğitimin meslek seçimi konusunda hiç de adil ve isabetli seçimler yapabilmeye fırsat verdiğini söyleyemeyiz. Bu hususu da dikkate aldığımızda, üniversite sınavları sonucu gençlerin yerleştiği program hangisi olursa olsun, önlerindeki başarının anahtarı Çalışmak, Çok çalışmak, Daha Çok Çalışmaktır....
Öyle ya, atalarımızı dediği gibi: **Emeksiz Yemek Olmaz**

5 - Yıllarını seramik eğitime harcamış bir akademisyen ve sanatçı olarak ilgili kurumlardaki seramik eğitimiyle ilgili tesbit ettiğiniz eksikler nelerdir. Bu eksiklerin giderilmesi için önerileriniz ?

Tülin AYTA - Seramik eğitimi ile ilgili eksiklere değinmeden önce konuya ülkenin eğitim sorunları penceresinden bakmak daha doğru olur sanıyorum. Bilindiği gibi “yanlış yanlış doğurur”. Ne yazık, eğitim sistemimizin en baştan sonuna kadar neresi eksiksiz, kusursuz, tam ki, seramik eğitimi de bundan nasibini almamış olsun. Yanlış, dönemin akademik sanat eğitiminin yapıldığı, 1750 sayılı üniversite kanununa tabi tek kurumu İstanbul Devlet Güzel Sanatlar Akademisi’nin, 1981’de yürürlüğe giren 2547 sayılı Y.Ö.K. ile tüm yüksek öğretim kurulları ile birlikte aynı havuza atılmasıyla başladı. Evvelce yapılmakta olan Üniversiteler Arası Seçme ve Yerleştirme Merkezi / ÖSYM gereği yapılan Özel Yetenek Sınavları, Y.Ö.K. uygulamalarına göre Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi kriterlerine göre düzenlenmeye başladı. Genç nüfusun hızla çoğalması, çeşitli nedenlerle yüksek öğrenime artan talep, sanatsal eğitime yatkın öğrencilerin seçiminde birtakım yanlışlara yok açtı.

Yetenek sınavlarına hazırlık çalışmaları ticarileşti. Matematiksel kriterlerle ölçümü mümkün olmayan yetenek sınavlarının tarafsızlığı gölgelendi. Aileler ve adayların adalet duyguları zedelendi. Çoğu defa öğrencinin, teorik olarak seçmiş görüldüğü bölümle tüm ilgisinin, bölüme adım atmasıyla başladığı gerçeği ile karşılaştım. Yaşamının gelecek yıllarını mesleğe adayacağı varsayılan öğrencinin kil ile ilk karşılaşmasında ona dokunmaya çekindiğini defalarca gördüm. Çünkü kil, bir bakıma soğuk ve kirli bir malzemeydi !..

Aslında yer kürenin insanoğluna bir armağanı olan kil tek başına yeterli değil. Onunla mucizeler yaratılması için günümüzde ekonomik maliyetleri yüksek araç-gereç, makine-teçhizat gibi donanımlar, ürün vermek için ucuz ve pahalı malzemeler, alet-edevat, bunların kullanımına uygun mekânlar, başta elektrik olmak üzere çeşitli enerji kaynakları, ve de mesleğinde gerçekten iyi yetişmiş ve deneyimli eğitmenler gereklidir. Hepsinin önde giden şartı ise bütün bunların temininde zorunlu olan belirli bir bütçenin önce devlet maliyesi eliyle üniversiteye sonra da üniversite tarafından ilgili bölüme tahsisidir. Demem o ki, seramik uygulamalı bir eğitim dalı olarak, maliyet, zayıat, hasar faktörlerinin yüksek olduğu bir daldır. Yukarıda saydığım hususlardan kimileri eksik kaldığında bütüne gidecek zincirin halkaları kopuyor. Kopuklar arttıkça da eğitimin kalitesi beklenen hedeften gitgide uzaklaşıyor.

Çözüm nedir dersek, amaç talep sahibi gençleri kıyma makinesinden geçirmek değildir. Nicelik yerine nitelik aranmalı. Mesleğe gerçekten gönül vermeye istekli doğru öğrenciye ulaşma yollarının açılması ve ne kadar para, o kadar iyi eğitim olabileceğinin üst kurumlarca değerlendirilmesi; öğrencinin eğitim sonrası istihdam güvencelerinin canlı ve umut vaat edici tutulmasıdır.

6 - Geçmişten günümüze Türkiye’de seramik sanatının geldiği noktayı nasıl değerlendiriyorsunuz ?

Tülin AYTA - Ne mutlu bizlere ki. yurdumuz, geçmiş çağlarda toprak sanatlarının en değerli eserlerinin verildiği kadim uygarlıklar üzerinde kurulu. Bu örneklerin eski sivil ve dini mimari eserlerinde, müzelerimizde gözümüzün önünde, avucumuzun içinde bulunması şüphesiz bizler için önemli bir ayrıcalık. Osmanlı’nın askerî, siyasi ve ekonomik kayıplarıyla gelişen yoksunluk, hemen her alanda olduğu gibi mimariyle birlikte sanatsal alanda da kendini gösterdi. Zaman içinde Kütahya, İznik, İstanbul’da yüzlerce çini atölyesinin üretimi durdu. Ardından gelen 1.Dünya Savaşı, İstiklâl Savaşı ve nihayet 2.Dünya

Savaşı ve Büyük Ekonomik Kriz ile sıradan yaşamlar alt-üst olurken binaların çatısını örtecek kiremitten kahve fincanına kadar darlık ve yokluk başladı.

Genç Cumhuriyetin kuruluşu ile öncelik, ülke çapında genel eğitim seferberliği, sanayileşme çabaları ve yol yapımına verildi. Günün ekonomik koşullarında ülke içinde yeterli özel sermaye birikimi olmadığı için sanayileşme hamlelerinde devlet öncü oldu. Kısaca K.İ.T. olarak adlandırılan Kamu İktisadi Teşekkülleri kuruldu. Sümerbank'ın Kütahya seramik fabrikası sektörde öncü oldu. 1891'de İstanbul Yıldız Sarayı korusunda Fransız uzmanlar tarafında kurulan Yıldız Çini Fabrikası bir süre kapanıp 1911'de yeniden üretime başladıysa da, Kurtuluş savaşı sürecinde sadece telgraf direkleri için porselen fincan yapımını sürdürebildi. 1957'de Sümerbank'a devredilmesiyle üretimine devamla, özel ve genel kullanımlı ürün çeşidini artırdı.

İlerleyen yıllarda inşaat sektöründeki gelişmelere bağlı olarak seramik sanayi de ayrı bir sektör olarak destek gördü ve hızla gelişti. Bu gelişimde Eczacıbaşı Seramik Sanayi, 1958'de İstanbul Kartal'da ilk Seramik Sağlık Gereçleri / Sıhhi Tesisat fabrikalarını kurdu. Bunu takip eden yıllarda birbiri ardınca açılan fabrikalarda sıhhi tesisat, yer ve duvar kaplamaları, sofrta ve süs eşyası, çeşitli refrakterler ve teknik seramik üretimleri yapımı sürdürüldü.

İtalya, Hollanda, Almanya, İspanya, Fransa gibi tarihsel geçmişe sahip Avrupa seramik sanayi göreceli olarak eski teknolojilerle üretimlerini sürdürürken, ülkemizde hayli geç kurulabilen seramik fabrikaları, çağın gereği ileri teknolojileri ile modern ve yüksek kapasitelere sahip fabrikalar olarak çalışmaya başladılar. Sektörel üretimin artan fabrika sayısı ve üretim kapasiteleri ile Dış Ticaret Müsteşarlığı 2013 yılı verilerine göre, yaklaşık 150 ülkeye üretimin %30 kadarı ihraç edilir duruma gelerek yıllık 1 milyar dolarlık ihracat hacmine ulaştı. Bütün bunların yanı sıra bugün için ülkemiz seramik sanayi Avrupa ülkeleri arasında kapasite ve sayısal olarak en büyük üretimi yapan, Dünya üretiminin ise, ileri teknolojisi, tasarım gücü ve kalitesi ile tek başına yaklaşık % 10'unu üreten seçkin bir ülke konumuna geldi.

7 - Seramik eğitimi ile endüstri arasındaki bağı güçlendirmek için neler yapılmalı ?

Tülin AYTA - Günümüzde mevcut piyasa ile istihdam koşullarını dikkate aldığımızda, yalnızca seramik değil uygulamalı sanatların hemen hepsinin ilgili

iş alanları ile sıkı bir biçimde bağlantılı olarak sürdürülmesi; eğitim programlarının kesinlikle bu bağlamda işbirliği içinde düzenlenmesi; eğitim sürecinin okul ve işyeri arasında planlanması gerektiği kanaatindeyim.

8 - Geriye dönüp baktığımızda, seramik sanatıyla ilgilenmiş olmanın hayatınıza ne gibi değerler kattığını düşünüyorsunuz ?

Tülin AYTA - Soru, salt sanatla ilgilenmiş olmamın hayatıma ne gibi değerler kattığı biçiminde olsaydı eğer, kısaca “ Beni Ben Yaptığımı ” söyleyerek cevaplardım. Bana sanatın sonsuz derinliğini, duyguların zenginliğini, insanı, doğayı, canlı cansız tüm mahlûkatın gizemlerini yeteneklerimin elverdiği ölçüde anlama ve kavrama fırsatı verdiğini şükran duygularıyla ifade etmeye çalışırdım.

Açıkça söylemek gerekirse, toplumsal algı bakımından, seramik sanatının geniş kitlelerce halen çanak - çömlek / fincan – tabak olarak kabulünün hayatıma kattığı değerler noktasında çok da heyecan verici olduğunu belirtemeyeceğim.

9 - Gerek yurtiçinde, gerekse yurtdışında seramik ile ilgili pek çok faaliyette bulunmuşsunuz. Bunların arasında hiç unutamadığınız ve bizimle paylaşmak istediğiniz anınız var mı ?

Tülin AYTA - Öyle anılar var ki, hep tazedir. Ne aklımdan ne kalbimden giderler.

* Derste arkalardan bir erkek öğrencimi hep uykulu görüyorum. Nedenini çözemedim. Uygun bir zamanda kendisini yanıma çağırıp durumu soruyorum. Eğitim masraflarını karşılamak için geceleri bir barda çalıştığını, evine döndükten sonra 3-4 saat kestirip okula geldiğini söylüyor. Sonraki günlerde kendisine karşı pozitif ayrımcılığın sürdürülmesine özen gösterdim.

* Ders yılı başladı. Yeni gelen öğrencileri ayrı ayrı tanımaya çalışıyorum. Narin, naif, zarif, heyecan dolu, güzeller güzeli bir kızımız, piyanist olduğunu söylüyor. O aynı zamanda bir konservatuar öğrencisi. Her iki eğitimi birlikte yürüteceğini varsayıyor. Biz bir sosyal bilim dalı programı değiliz ki. O ince uzun kıvrak parmaklar zamanla kalınlaşıp mafsalları sertleşecek. Aradan geçen uzun yıllara rağmen ürkek bakışlarını halâ anımsadığım bu genci kendi hatalarımın getirdiği noktada görmek beni endişelendirdi. Bütün gayretimle, bu iki mesleğin profesyonel düzeyde yan yana sürdürülemeyeceğine kendisini ikna ettim. Ve onu, gerçek bir profesyonel olma yolunda piyanosunun başına geri gönderdim.

* Yine bir erkek öğrencim, öğle öncesi derslerde donuk, silik gözlerle sessiz, kimselerle iletişim kurmadan çalışıyor. Dikkatim üzerinde. Çünkü O gerçek bir yetenek. Güçlü deseni, el becerileri ile diğerleri arasında fark yaratıyor. Onu çözebilmek için odaya çağırıyorum. Kısa bir sorgulamada onun bir şizofreni hastası olduğunu, gün aşırı sabah seansları için hastaneye giderek şok tedavisi gördükten sonra hemen derslere yetişmeye çalıştığını öğreniyorum. Durumu öğrendiğim anda benim de bir tür şok geçirdiğimi tahmin etmek zor olmamalı.

O anda, yurt dışında eğitimde bulunduğum yıllarda, bir akşam öncesi birlikte olduğumuz, üniversiteden son derece zeki, başarılı, çalışkan bir arkadaşımın, aynı gece evinde geçirdiği kriz sonrası şizofreni teşhisiyle hastaneye kaldırılarak tedaviye alındığını öğrendiğim günkü tarifsiz acılı duygularım aklıma geliyor. Öğrencime, sorun olmadığı, kendini rahat ve hazır hissettiği zamanlarda derse gelebileceği vb. gibi hususlarda teminat veriyorum. Ancak, sorun bu kadarla çözülmüyor. Kendisinin yokluğunda, durumu uygun bir ifadeyle arkadaşlarına da açıklıyorum ki, ortak çalışma alanlarında, hasta öğrencimin sıkıntılarını tetikleyecek daha başka sorunlarla karşı karşıya kalmayalım. Nihayet tedavi başarıyla tamamlandı. Ve o sıra dışı öğrencimiz de parlak bir başarıyla mezun oldu.

* Prof. Pierre Fouquet, Paris, Ecole Nationale Supérieure des Arts Appliqués et des Métiers d'Art'da bölüm hocam. O ünlü bir Fransız seramikçi. Üstün kimya ve teknoloji bilgisiyle gerçekten mesleğinin değerli bir duayeni olduğu yaygın bir söylence. Seyrek de olsa, öğrencilerini atölyesine davetle kendi çalışmaları ve fırınları üzerinde de aydınlatıcı bilgiler veriyor, örnekler gösteriyor. Okula gelişlerinde hep hızlı ve meşgul. Onun zengin bir bilgi ve deneyim kaynağı olduğunu hissediyorum, ama ona sorular sorup meşgul etmekten de çekiniyorum. Bir gün cesaretimi toplayıp yanına gitmek için izin istiyorum. Beni odasına alıyor. Kendisine danışmak istediğim teknik konulara girmeden önce meşgul etmekten çekindiğimi belirtiyorum. Cevabı benim için hem uyarıcı hem cesaretlendirici oluyor : **“Ben öğrencinin arkasından koşmam; öğrenci benim arkamdan koşacak.”** O günden sonra kendisini her bulduğumda Mösyö Fouquet'nin peşini bırakmadım. Kendisi de sorularımı hep ayrıntılı ve candan cevapladı.

Şüphesiz, meslek hayatım boyunca yaşadığım acı-tatlı pek çok anı zihnimde kalıcı izler bıraktı. Sonuçta, insanlarla etkili iletişimde sağlıklı ve doğru

ilişkiler kurma gayretim gelişti. Empati yapılmasının önemini kavradım. Özellikle çelişkili, çatışmalı konularda kendimi karşımdakinin yerine koymaya, olaylara onların penceresinden de bakmaya çaba gösterdim. Sorun yaratmak yerine sorun çözmeye odaklandım.

Ne kazandım ?

Hatta bu yolla bir takım kazanımlarım oldu mu?

Doğrusu bunu hiç bilmiyorum !..

Ben yine de daima bildiğim ve inandığım yoldan yürüdüm.